

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 19/2012

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Rettshjelper Tore Martinsen

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 18. mars 2013

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes delvis.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, født ██████████, heretter kalt skadelidte, deltok i FN-tjeneste i ██████████ fra ██████████ til ██████████. Det ble fremsatt krav om kompensasjon for senskader etter FN-tjenesten. SPK avslø kravet i vedtak datert 12. august 2012. Vedtaket er påklaget rettidig.

SPK vurderte kravet etter den særskilte kompensasjonsordningen. Det ble innhentet medisinsk dokumentasjon og spesialisterklæring fra psykiater Svend-Ole Nielsen i samsvar med mandat fra FD.

Skadelidtes har fagbrev som sveiser og arbeidet på ██████████ i cirka 15 år fra ██████████. De siste årene på ██████████ jobbet han som maler. Deretter jobbet han i NSB med anlegg/vedlikehold av jernbanespor. I ██████████ pådro han seg en skade av hælen og har siden ikke vært i arbeid i noe nevneverdig omfang. Under ansettelsen i NSB gikk skadelidte på skole én dag i uken for å utdanne seg til banereparatør. I april ██████████ falt skadelidte i en trapp og pådro seg et brudd i venstre hælben. Etter det har han gått på sykepenge/attføring, inntil han ble uføretrygdet i 2007.

Skadelidte har 7 barn fra 2 ekteskap. Det siste ekteskapet ble oppløst på grunn av ektefellens alkoholmisbruk. Fra første ekteskap har han to jenter på 36 og 32 år. Fra andre ekteskap har han 5 barn, hvorav den yngste er på 11 år og eldste er fysisk handikappet og bor på institusjon. To av barna har bodd det meste av tiden hos skadelidte, mens to bor vekselvis hos hver av foreldrene. Skadelidte har bodd alene med barna, uten samboer eller ektefelle, i 9 år.

Skadelidte sier at han i perioden ██████████ til ██████████ fikk døyvet minnene fra ██████████ med alkohol. I de siste ti årene har han vært plaget av hodepine, og får vondt av å tenke på minnene fra ██████████. Han har ikke hatt etterfølgende mareritt, bortsett fra i forbindelse med debut av panikkanfall på 2000-tallet. Skadelidte føler fortsatt at en del av ham ikke er kommet tilbake fra ██████████. Han føler at han fortsatt leter etter familien til den lille gutten han opplyser å ha skutt. Det surrer i hjernen hans i 24 timer i døgnet. Skadelidte angir at han har flashbacks fra episoden, hvor han skjøt gutten. Han tenker på at han skal si unnskyld til guttens familie. Når han tenker på episoden kommer bildene tilbake. Da får han en følelse av at hodet eksploderer, hjertet slår og det prikker i fingrene. Han har hatt disse opplevelsene de siste 10 årene. Før klarte han å presse det vekk. Da første ekteskap tok slutt noen år etter at skadelidte kom hjem fra ██████████, var han på vei til å ta livet sitt.

Skadelidte forteller at han ikke har nevnt plagene i sine uføresøknader tidligere, fordi han i ██████████ opplevde at de som hadde dratt hjem før tiden fra FN-tjenesten, hadde blitt mobbet noe voldsomt og han var redd det samme skulle skje med ham. I 2006 klarte han ikke mer og kontaktet psykolog Bjørn Bratteberg i Forsvarets Sanitet, og gikk der i to år.

Skadelidte ble innvilget uførepensjon etter en uføregrad på 100 % fra 1. januar 2007 i NAV ██████████ vedtak av 18. september 2007. Uføretidspunktet ble satt til 1. januar 2004. I vedtak av 10. mars 2010 ble skadelidte tilstått 100 % uførepensjon fra 1. desember 2006 etter reglene om yrkesskade, jf. ftrl. § 12-18. I kjennelse fra Trygderetten ble NAVs vedtak fra 18. september 2007 vedrørende uføretidspunktet stadfestet, men virkningstidspunktet ble omgjort til 1. februar 2004.

Skadelidte fikk i vedtak av 13. august 2008 utbetalt billighetserstatning på kr. 234.187 etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning for psykiske belastningslidelser som følge av internasjonale operasjoner mv. I vedtak av 28. august 2012 ble ikke skadelidte tilkjent kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768. Vedtaket ble påklaget 10. september 2012. Begrunnelsen for klagen er at det foreligger psykisk belastningslidelse som følge av FN-tjenesten. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og har sendt saken frem for klagebehandling.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Nemnda finner grunn til innledningsvis å bemerke at det ikke betviles at skadelidte sliter psykisk. For at man skal ha krav på erstatning etter forskriften må det likevel sannsynliggjøres at de psykiske plagene har oppstått som følge av tjenesten i internasjonal operasjon. Det er ikke et krav til bestemte psykiatriske diagnoser som f. eks PTSD. Det er tilstrekkelig å sannsynliggjøre at det er oppstått en psykisk belastningslidelse.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen § 4, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010, hvor det heter «*Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag*». Det er klager som bærer bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften.

Slik saken fremstår for nemnda, er det lite objektive fakta i saken som underbygger at skadelidtes psykiske plager relaterer seg til tjenesten i [REDACTED]. Etter at skadelidte kom tilbake fra tjenesten i [REDACTED] i [REDACTED], har han opplyst å ha hatt et alkoholproblem. Etter hans egne opplysninger begynte avhengigheten til alkohol for alvor under tjenesten i [REDACTED]. Skadelidte klarte likevel mot slutten av åttitallet å legge alkoholproblemet fra seg. Dette var av hensyn til familien. Skadelidte hevder alkoholen ble en form for selvmedisinering for å holde hverdagen i sjakk. Nemnda bemerker imidlertid at skadelidte sluttet med dette ca. 20 år før han første gang nevner for lege at han sliter psykisk på bakgrunn av tjenesten i [REDACTED]. Alkoholproblemet blir ikke på noe tidspunkt knyttet til hans psykiske lidelser før dette.

Etter tjenesten gikk skadelidte tilbake til sin gamle arbeidsplass og fortsatte her frem til den ble nedlagt i [REDACTED]. Han gikk deretter over til arbeid i NSB, der han tidlig på nittitallet pådro seg en fysisk skade i ankelen. Skadelidte har ikke vært i arbeid etter dette. I forbindelse med den fysiske skaden, fremgår det av den medisinske journalen hans at han har massivt med legebepesøk. Nemnda bemerker at skadelidte ikke i noen sammenhenger nevner noe om psykiske plager som relaterer seg til tjenesten. Eventuelle psykiske plager fra tjenesten nevnes ikke, selv om dette ville være å forvente som grunnlag for å underbygge en søknad om uførepensjon.

Skadelidte har selv anført at det er flere hendelser fra oppholdet i [REDACTED] som senere har fulgt ham, og ført til at han sliter i hverdagen. Hendelsene skadelidte viser til er ikke dokumentert fra [REDACTED], selv om det antas at disse ville ha medført oppmerksomhet fra Forsvarets side. Det er i denne sammenheng bare skadelidtes egne subjektive historier å forholde seg til. Det er heller ikke vist til et endret atferdsmønster etter tjeneste som har latt seg dokumentere gjennom tegn til høyt aktiveringsnivå, jobbskifter mv hvilket man gjerne ser som tegn på belastningslidelse, og det forefinnes ingen nedtegnelser som understøtter dette.

Den sakkyndige, dr. Nielsen, konkluderer med at klager ikke oppfyller kriteriene for PTSD, men at klager har mulig andre andre psykiatriske diagnoser. Disse plagene anses imidlertid ikke for å ha årsakssammenheng med tjenesten. På bakgrunn av sakens dokumenter, foreligger det ingen grunner

for å bestride den sakkyndiges vurderinger og konklusjon. Det fremkom heller ikke nye opplysninger i nemndsmøte som danner grunnlag for å hevde at klager oppfyller kriteriene for PTSD. Klagers redegjørelse på nemndsmøte kan ikke i seg selv være tilstrekkelig for å konstatere diagnosen PTSD, og på den bakgrunn sette den sakkyndige vurderingen til side. Det er ikke påvist feil i den sakkyndige erklæringen, men kun anført at den sakkyndige tar feil. Det hefter ei heller slik tvil ved den sakkyndiges vurderinger at en lempeligere anvendelse av beviskravene ville kunne gitt et annet resultat. Nemnda viser til at heller ikke den rettspsykiatriske erklæringen utarbeidet av dr. Kirkeby konkluderer med at klager har PTSD. Det presiseres at denne erklæringen, samt andre tidligere erklæringer som er gitt av skadelidte, ikke er utarbeidet på bakgrunn av mandatet fastsatt av Forsvarsdepartementet og derfor har mindre verdi i forhold til å vurdere krav etter kompensasjonsforskriften.

Nemnda finner etter dette at det ikke er ført bevis for at skadelidtes psykiske lidelser knytter seg til tjenesten i [REDACTED]. Etter forskriften må kreves mer enn at skadelidte har vært i tjeneste og at han i dag har en psykisk lidelse. Skadelidte gikk rett tilbake i sin gamle stilling og jobbet her – tilsynelatende uproblematisk - frem til nedleggelsen. Det fremkommer ingen opplysninger om endret atferd eller andre særlige forhold i denne perioden. Tross omfattende mengder med legejournaler, finnes ei heller noe som knytter psykiske plager til tjenesten før skadelidte selv tok initiativ til å oppsøke militærlege i 2007. Ut fra de beskrivelser skadelidte gir i dag av så vel hendelser under tjenesten som etterfølgende plager, ville det være å forvente at det var etterlatt noen spor i perioden. Ingen av de hendelsene skadelidte hevder å ha opplevd i tjenesten er dokumentert, og de traumene han har fra tjenesten nevnes heller ikke i noen sammenheng før 2007. På den annen side har skadelidte opplevd betydelige belastninger i sitt familieliv, med to skilsmisser i perioden etter tjenesten og frem til i dag. I tillegg har at han syv barn som har eller har hatt problemer. Hans somatiske skade har medført at han tidlig falt ut av arbeidslivet, og det har igjen påført ham så vel fysiske som økonomiske problemer i dagliglivet.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 42.000 inkl. mv. Kravet gjelder en tidsbruk på 21 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda bemerker at salærkravet er høyt og ligger i det øvre sjiktet for hva som er vanlig i nemnda uten at saken kan sies å ha budt på særlige problemstillinger som tilsier omfattende tidsbruk. Den spesifiserte timelisten gir anvisning på timeføring av rent administrativt arbeid. Dette kan ikke anses som nødvendig. Nemnda finner det derfor, ut fra en helhetsvurdering, som rimelig og nødvendig å dekke en tidsbruk på til sammen 15 timer i anledning saken.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Saksomkostninger for klageomgangen dekkes med inntil 15 timer.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 30. april 2013

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder